

31000010
Justisdepartementet
Postboks 8005
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
15/00029-15

Vår dato
26.02.2015

Høringsvar- Om endringer i straffegjennomføringsloven (straffegjennomføring i annen stat mv.)

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer over 27 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Våre medlemmer arbeider blant annet i ulike stillinger i kriminalomsorgen; som sosialkonsulenter og veiledere i fengsel, sosialkonsulenter og miljøterapeuter i forvaringsavdelinger i overgangsboliger og som ledere og saks-/klientbehandlere i friomsorgen.

Lovforslaget er forelagt FOs faggruppe i kriminalomsorgen som har kommet med innspill.

FO er i utgangspunktet i mot lovforslaget. FO mener at lovforslaget bryter med viktige prinsipper i norsk kriminalomsorg. Dette gjelder særlig normalitetsprinsippet og nærhetsprinsippet.

FO mener også at myndighetene i for liten grad ser på alternative måter å redusere soningskøen på. Vi viser i den forbindelse til Meld.St.12 - Utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen hvor etablering av flere fengselsplasser presenteres som eneste løsning på avvikling av soningskø. FO mener køen kan reduseres gjennom økt bruk av frihetsrelaterte soningsformer som samfunnsstraff, soning etter §§12 og 16, deldommer og program for ruspåvirket kjøring.

Vi mener lovforslaget slik det framstår, er uklart og lite konkret. Det kommer ikke fram hvorvidt dette skal være en midlertidig ordning eller hvilke land det gjelder.

FO vil videre i høringssvaret utdype hva vi mener er problematisk knyttet til lovforslaget.

2.2 Hovedtrekk fra gjeldende rett for straffegjennomføring i Norge

Meld.St.37 – «Straff som virker» slår fast at straffens hovedmål er å bekjempe kriminalitet og trygge samfunnet. Innholdet i straffen skal bidra til å redusere tilbakefall, og det forutsetter god rehabilitering. Dette krever en planmessig gjennomføring av straffen med kontinuitet og koordinering av tiltak i en «sømløs» straffegjennomføring i tett samarbeid med øvrige helse og velferdstjenester.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Viktige prinsipper i straffegjennomføringen er at tilværelsen under straffegjennomføringen, så langt som mulig, skal være lik tilværelsen ellers i samfunnet og ikke mer tyngende enn nødvendig. Dette er i følge Meld. St. 37. nedfelt både i internasjonale konvensjoner, rekommandasjoner og i norsk lov. Meld.St 12- *Utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen* slår fast i innledningen til kapittel 7 at disse prinsippene fortsatt er gjeldende.

Normalitetsprinsippet er bakgrunn for «forvaltningsmodellen». I høringsbrevet vektlegges det i kapittel 2.2 at kriminalomsorgen gjennom samarbeid med offentlige instanser, skal legge til rette for at domfelte og varetektsinnsatte får de tjenester som de gjennom lovgivningen har krav på. Samarbeidet skal «bidra til en samordnet innsats for å dekke domfeltes og innsattes behov og fremme deres tilpasning til samfunnet.» Tilbakeføringsarbeidet starter samtidig med fengselssoningen. Det betyr etablering av kontakt med NAV, arbeidsplass, permisjons- og frigangsordninger, kontakt med friomsorg osv.

FO mener dette ikke lar seg gjennomføre ved soning i et annet land og at normalitetsprinsippet her brytes.

2.3.2 Forbudet mot diskriminering

I høringsbrevet står det at «når det gjelder selve straffegjennomføring skal det tilrettelegges for at de innsatte som soner i et utenlandsk fengsel som Norge leier, skal ha tilsvarende rettigheter og plikter som innsatte i norske fengsler». Eksempler som retten til daglig lufting, fritidsaktiviteter, felleskap, god mat osv nevnes. Ingen av disse eksemplene handler om kontakt med velferdstjenester som er utenfor fengsel. Tjenester som den innsatte er helt avhengig av i sitt rehabilitering og tilbakeføringsarbeid. Hvordan skal man jobbe med bolig, arbeid, nettverk i et annet land eller nærmiljø hvor vedkommende fortsatt skal bo?

2.3.3 Retten til privatliv og familieliv

FO mener det blir vanskeligere å sørge for at kontakt med familie opprettholdes ved en soning i et annet land. I forslaget argumenteres det med at det også er store geografiske avstander i Norge som vanskeliggjør denne kontakten. FO mener det er en vesentlig forskjell i å besøke innsatte i norske fengsler, enn utenfor Norge. Vi vet at det er en stor påkjenning for pårørende å besøke familiemedlemmer i fengsler, og denne belastningen mener vi blir enda større når utenfor Norge. For eksempel handler dette om språk og opphold i et fremmed land. I vurderingen av om dette er uforholdsmessig inngrep, mener vi at man også må ta belastningen for pårørende med. I Norge er det jobbet mye for å lette og gjøre fengselsbesøk mindre skremmende. Dette blir vanskelig å sikre i et annet land. Vi vil også understreke viktigheten av besøk fra foreldre og søsken, særlig for unge innsatte. Slike besøk er avgjørende i et rehabiliteringsarbeid.

2.4. Departementets foreløpige vurderinger

Straffbare forhold som begås i fengsel skal behandles etter mottakerlandets straffelov. Hvordan sikrer vi at mottakerland ikke har strengere reaksjoner på brudd enn det vi har i Norge. Samtidig står det på s. 6 at disiplinærreaksjoner ikke skal være mer inngripende enn i Norge. For eksempel kan bruk av illegale rusmidler i norske fengsler i dag møtes med andre reaksjoner som russamtale/ruskontrakt og skal ses i sammenheng med et rehabiliteringsarbeid. Hva vet vi om hvilke reaksjoner dette vil gi i utenlandske fengsler?

2.4.3 Tilsattes taushetsplikt

Departementet forslår at fengslet i mottakerstaten skal være bemannet fra Norge og mottakerstaten. FO stiller spørsmål ved hvem som er å regne som tjenestemenn. Gjelder dette bare fengselsbetjenter eller skal det også være andre yrkesgrupper? Vi tenker da på de våre profesjoner som innehar stillinger som tilbakeføringskoordinatorer og sosialkonsulenter. Er det tenkt at disse også skal være en del av den bemanningen?

2.4.4 Domfelte og innsattes rettigheter og plikter, jfr.utkast til ny §1 a annet og tredje ledd

Departementet foreslår at domfelte som soner i utenlandsk fengsel er å regne som innsatt i norsk fengsel med samme rettigheter og plikter som vedkommende ville hatt i et norsk fengsel. FO er usikker på hvordan dette kan sikres. Standarden på hjelpetiltak vil for eksempel være annerledes enn i Norge.

2.4.6 Nærmere om innholdet i straffegjennomføringen

Hvem skal kunne overføres til straffegjennomføring annen stat?

Høringsnotatet slår fast at enhver domfelt ikke er egnet for gjennomføring i annen stat enn Norge. Det ser ut for oss som om gjennomføring av dom utenfor Norge bare passer for innsatte som ikke selv har store rehabiliteringsplaner eller krav på disse. FO mener det er svært vanskelig å drive god rehabilitering i det skisserte opplegget. Notatet bekrefter dette gjennom å gi eksempler på hvem denne soningsformen ikke vil være egnet for. For eksempel vil den ikke være egnet for innsatte med tunge rus og psykiske lidelser, noe som vi kjenner tegner en stor del av fangebefolkningen i Norge. FO mener at dette vil være et soningstilbud som først og fremst retter seg mot utenlandske innsatte, noe vi synes er betenkelig.

Notatet berører heller ikke kvinner og hvorvidt ordningen også skal gjelde for dem.

3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet vurderer at de foreslåtte endringene i straffegjennomføringsloven ikke vil ha økonomiske og administrative konsekvenser. Vi stiller spørsmål ved at det ikke gis et anslag på hva en slik fengselsplass vil koste. FO mener kostnadene knyttet til lovendringen må legges fram før man kan ta endelig stilling til forslaget.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Inger Karseth
Rådgiver

